

Innledning

Til tross for lang erfaring innen bygge- og anleggsbransjen ser det tilsynelatende ut til at prosjekter til stadighet ender med uenigheter og tvister. Administrerende direktør i Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg (EBA), Kari Sandberg, sier følgende:

«Dette går ikke lenger. Situasjonen med stadig flere byggetvister er blitt dramatisk forverret de siste årene»

Sluttoppgjørforhandlingene ved store bygge- og anleggsprosjekter har en tendens til å ende i uenigheter og påfølgende rettsaker. Dette blir sett på som et stort problem i bransjen. I tråd med regjeringens bestemmelser om utbygging av flere samferdselsprosjekter de kommende årene, blir også kontraktene stadig større og prosjektene mer komplekse. Tvister koster samfunnet mangfoldige millioner i året, se figur 1, og det er ingen tvil om at noe må gjøres for å hindre denne trenden. Som et resultat av denne informasjonen ble oppgaven rettet mot samferdselsprosjekter, og da med hovedfokus på vei- utbygging.

	Hele anleggsnæringen	Offentlig byggherre	Samferdselsprosjekter
Ressurskostnader	799	653	517
Ressurser entreprenør	363	297	235
Ressurser byggherre	363	297	235
Ressurser domstoler	0,3	0,3	0,2
Skattefinansierings kostnad	73	59	47
Kapitalkostnad	1407	1313	910
Totalt kostnad	2205	1966	1427

Figur 1 Kostnader for samfunnet av tvister i anleggsbransjen (i mill. kr.)

Forskerspørsmål

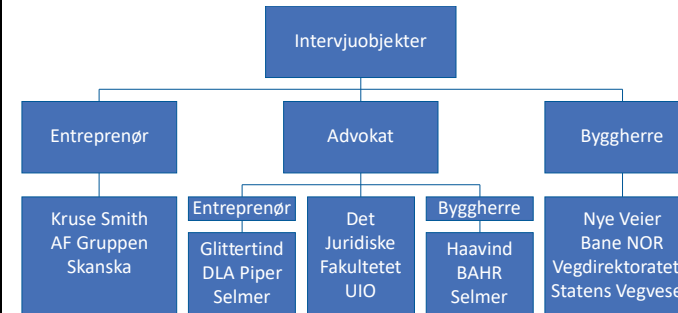
Etter store veiprosjekter i bygge- og anleggsektoren ender noen av sluttoppgjørforhandlingene med uenigheter og resulterende voldgift/rettsaker. Hva er årsak til tvister og om mulig hvordan kan disse forebygges?

Summen av de fire underspørsmålene danner grunnlaget for besvarelsen av forskerspørsmålet:

1. *Hvordan oppstår tvister og hva handler tvistene om?*
2. *Hvilke mekanismer anvendes for å håndtere uenigheter når de oppstår i prosjektene og hvordan opplever partene disse?*
3. *Hva er resultatet av håndteringen?*
4. *Hvordan kan tvister forebygges?*

Metode

For å få forståelse av entrepriserett var det viktig å utføre en litteraturstudie. Faglitteratur, standarder, håndbøker, lovverk, artikler og hjemmesider ble flittig brukt gjennom hele oppgaven. Det ble utført tolv dybdeintervjuer og to åpne individuelle intervjuer, se figur 2. Her ble vi kjent med bransjen og fikk mange synspunkter rundt problematikken. En spørreundersøkelse ble også sendt ut til de forskjellige aktørene vi hadde intervjuet. Dette gjorde at vi fikk inn kvantitative data som gjorde det enklere for oss å analysere intervjuene og resultatet.

Figur 2 Oversikt over intervjuobjekter

Resultatene fra intervjuene, ble systematisert og kategorisert, se figur 3 viser. Dette ble gjort for å synliggjøre forskjellige synspunkter fra de forskjellige aktørene. Dette ble videre diskutert på tvers av aktørene i diskusjonskapittelet, før helheten av systemet ble vurdert i konklusjonen.

7 Resultat	8 Diskusjon	9 Konklusjon
Underspørsmål #1 - Byggherre - Entreprenør - Advokat	Underspørsmål #1 - Byggherre - Entreprenør - Advokat	Underspørsmål #1 - Byggherre - Entreprenør - Advokat
Underspørsmål #2 - Byggherre - Entreprenør - Advokat	Underspørsmål #2 - Byggherre - Entreprenør - Advokat	Underspørsmål #2 - Byggherre - Entreprenør - Advokat
Underspørsmål #3 - Byggherre - Entreprenør - Advokat	Underspørsmål #3 - Byggherre - Entreprenør - Advokat	Underspørsmål #3 - Byggherre - Entreprenør - Advokat
Underspørsmål #4 - Byggherre - Entreprenør - Advokat	Underspørsmål #4 - Byggherre - Entreprenør - Advokat	Underspørsmål #4 - Byggherre - Entreprenør - Advokat

Figur 3 System for fremlegging av resultatene fra dybdeintervjuene

Konklusjon

Hva er årsak til tvister?

Tvistene i anleggs prosjekter kan i hovedsak begrunnes i endring og/eller uklarheter i konkuransgrunnlaget. Feil forståelse av forutsetninger og behov til prosjektet, er også viktige årsaker. Dårlig kultur, samarbeidsproblemer, svekket tillit, kommunikasjonsproblemer, manglende løpende avklaringer og manglende mandat fører til at tvister ikke avklares underveis i prosjektene. Dette resulterer i store tvister i sluttoppgjøret. Endringer i standard kontrakten og manglende kvalitetsikring av konkuransgrunnlaget resulterer i flere tvister. Økt konkuranse har ført til en presset pris. Skjønnsmessige problemstillinger, som plunder og heft og grunnforhold, resulterer i store tvister som en følge av de overnevnte faktorene.

Hvordan kan disse forebygges?

Summen av flere faktorer må vurderes for å danne ett adekvat bilde. Det må tilrettelegges for kontrakter som sikrer tidlig involvering, felles målsetting og forutberegnelighet for alle involverte. Tildelingskriterier utover laveste pris må benyttes. God kommunikasjon må sikres både før og etter kontraktsinngåelse. Kompetente personer kombinert med kvalitetssikring, må sikres i alle ledd. Protokollen til NS må følges. Tvisteløsningsmekanismer må benyttes underveis i prosjektene. Konfliktløsningsråd er her en god mekanisme. Oppmann må benyttes hyppigere på mindre prosjekter. Entreprenørene må sikre bedre dokumentasjon i plunder og heft krav.